

11.10.2016

Anvisningar om främjande av lokala avtal

Kommunala arbetsmarknadsverket och huvudavtalsorganisationerna inom kommunsektorn har utarbetat detta gemensamma cirkulär om lokala avtal och de nuvarande möjligheterna att avtala om anställningsvillkor enligt de lokala förhållandena. Främjande av lokala avtal ingår i det konkurrenskrafts-avtal som arbetsmarknadens centralorganisationer förhandlat fram.

1. Konkurrenskraftsavtalet

Målet för den arbetsmarknadsuppbyggnad som konkurrenskraftsavtalet förutsätter är att skapa bättre konkurrenskraft för finländskt arbete och företag, öka den ekonomiska tillväxten och skapa nya arbetstillfällen. Avtalet stöder samtidigt anpassningen av de offentliga finanserna.

Arbetsmarknadens centralorganisationer är överens om att lokala avtal bör främjas i kollektivavtalen och att personalens representanter bör få bättre möjligheter att agera i detta sammanhang. Centralorganisationerna anser det vara viktigt att kollektivavtalsparterna förhandlar om hur förutsättningarna för lokala avtal kan förbättras i de sektorvisa kollektivavtalen och att bestämmelser om lokala avtal införs i kollektivavtalen med beaktande av behoven och förutsättningarna inom sektorn:

1. En klausul om anpassning av arbetsvillkoren för att trygga arbetsgivarens verksamhet och arbetstillfällen, då arbetsgivaren får ekonomiska problem som skulle leda till reducering av arbetskraften
2. Utveckling av förtroendemännens möjligheter att agera, i enlighet med de utvidgade möjligheterna att ingå lokala avtal
3. Ikraftträdelse för lokala avtal utan godkännande på förbunds nivå
4. Möjlighet att införa en arbetstidsbank

2. Lokala avtal i kommunsektorn

Det kommunala huvudavtalet ger möjlighet att ingå lokala kollektivavtal, om arbetsgivaren har en grundad anledning som beror på de lokala särförhållandena. Genom ett lokalt kollektivavtal kan man avvika från det riksomfattande kollektivavtalet (se § 13 i huvudavtalet). De lokala särförhållandena kan bäst bedömas på lokal nivå.

Enligt 1 kap. 4 § i det allmänna kommunala tjänste- och arbetskollektivavtalet får man genom ett lokalt avtal dock inte avtala om en lägre grundlön än den som minst ska betalas enligt AKTA eller avvika från AKTA:s bestämmelser om den ordinarie arbetstidens genomsnittliga längd, semesterns längd eller sjuk- eller moderskapsledighetsförmåner.

11.10.2016

Bestämmelser om lokala avtal finns också i de övriga kommunala kollektivavtalen, till exempel i kap. I § 5 i det kommunala tjänste- och arbetskollektivavtalet för teknisk personal.

Parter i de lokala kollektivavtalen är den lokala arbetsgivaren och huvudavtalsorganisationerna eller deras registrerade underföreningar.

I kommunsektorn finns det bra möjligheter och många goda erfarenheter av att ingå lokala avtal.

I bästa fall kan lokala avtal främja en flexibel samordning av arbete och fritid. De kan också främja arbetshälsan, till exempel stödja personalens arbetsförmåga. Lokala avtal kan förbättra resultaten och tillgången till service och trygga arbetstillfällena. Lyckade lokala avtal stärker förtroendet. Kommunala arbetsmarknadsverket och de kommunala huvudavtalsorganisationerna är också överens om att lokala avtal bör gagna bägge avtalsparterna.

Den kommunala ekonomin

I kommunallagen betonas strategisk planering och beaktande av målen för hela kommunkoncernen i den långsiktiga planeringen av verksamheten och ekonomin.

Den kommunala ekonomins utveckling beror på samhällsekonomins allmänna utveckling och de politiska beslut som fattas. I planeringen av den kommunala ekonomin gäller det ändå att balansera inkomster och utgifter. På ett allmänt plan ska budgeten och ekonomiplanen göras upp så att förutsättningarna för skötseln av kommunens uppgifter tryggas. Ekonomiplanen ska vara i balans eller visa överskott under en planperiod på högst fyra år. Specificerade balanseringsåtgärder som planeras för flera år framåt utgör en del av kommunens eller samkommunens budget och ekonomiplan.

Den kommunala ekonomin utgör en del av planen för de offentliga finanserna. I den nuvarande planen för 2017–2019 har det ställts ett mål för kommunernas finansiella ställning och en bindande utgiftsgräns som ska stödja måluppfyllelsen.

3. Främjande av lokala lösningar för arbetsgivare i en svår ekonomisk situation

För att den kommunala ekonomin ska fås i balans på längre sikt behövs det olika slags åtgärder. Strukturer och verksamhetsformer behöver ses över och det behövs gemensam resultatutveckling och utveckling av arbetslivskvaliteten. Resultaten och personalproduktiviteten kan förbättras genom till exempel effektivisering av arbetstiderna och samarbetet mellan olika aktörer, ändringar i arbetsuppgifterna, utveckling av arbetshälsan (t.ex. mindre sjukfrånvaro ger besparingar), nya metoder att producera service och proaktiv personalplanering.

Kommunala arbetsmarknadsverket och kommunsektorns huvudavtalsorganisationer anser det viktigt att främja lösningar som bygger på lokala avtal

11.10.2016

också när arbetsgivaren befinner sig i en svår ekonomisk situation. Målet med lokala avtal är då att trygga arbetstillfällena.

a. I samband med samarbetsförfarande

Det är viktigt och motiverat med tanke på personalen att lokala avtal kan användas som alternativ till att arbetsgivaren ensidigt vidtar åtgärder för att reducera arbetskraften, i de fall då arbetsgivaren måste inleda ett samarbetsförfarande på grund av en svår ekonomisk situation. I samband med ett samarbetsförfarande är det bra att som alternativ till reduktion av arbetskraften också behandla möjligheten till ett lokalt avtal om anpassning av anställningsvillkoren.

b. Befrielse för förtroendemän

Tidsanvändningen för förtroendemän i kommunsektorn har avtalats i de kommunala kollektivavtalen. Enligt rekommendationen i tillämpningsanvisningen för AKTA kap. VII § 8 mom. 6 kan huvudförtroendemannen vid behov dessutom beviljas tillfällig arbetsbefrielse av sådana särskilda skäl som kräver mycket tid av huvudförtroendemannen och som inte redan har beaktats i den regelbundna arbetsbefrielsen. Ett sådant skäl kan vara förhandlingar om lokala avtal. KT Kommunarbetsgivarna och kommunsektorns huvudavtalsorganisationer anser det vara viktigt att förtroendemännen har tillräckliga möjligheter att sätta sig in i materialet kring den fråga som förhandlingarna gäller och delta i förhandlingarna.

c. Lokal ändamålsenlighetsprövning

Ett lokalt avtal behöver inget godkännande på förbunds nivå för att träda i kraft, utan de lokala parterna avgör om avtalet behövs eller inte. Kommunala arbetsmarknadsverket och huvudavtalsorganisationernas aktörer på central nivå stöder lokala avtal genom gemensam utbildning och gemensamma anvisningar.

d. Målet att trygga arbetstillfällena

Om man lyckas få till stånd ett lokalt kollektivavtal om sparåtgärder i kommunen/samkommunen, kan arbetsgivaren i gengäld för en viss tidsperiod förbinda sig att avstå från ombildningar till deltidsanställning, permitteringar och uppsägningar av ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker.

e. Avtal om arbetstidsbank

I samband med förhandlingsuppgörelsen för kommunsektorn har parterna kommit överens om en avtalsbestämmelse om en arbetstidsbank och utarbetat gemensamma anvisningar om införandet av en sådan.